

Ένα βιβλίο που θα μείνει για πάντα

Ελένης Σαραντίτη: «Η θυσία»

(Ο Λεωνίδα της Σπάρτης όπως δεν τον ξέραμε)

Από τα σχολικά μας χρόνια διαβάσαμε για τα γνωστά και λαμπρά της Ελλάδας: ότι ο Λεωνίδα της Σπάρτης αντιμετώπισε με το μικρό στρατό των Ελλήνων τα πολυάριθμα στήφη του επιτιθέμενου Ξέρξη: ότι στο τέλος κράτησε τους ελάχιστους και, πολεμώντας μαζί τους ως Αρχηγός, με παλικαριά ανυπέρβλητη έπεσε στο πεδίο της τιμής, στις Θερμοπύλες για τη Σπάρτη, την Ελλάδα και την Ευρώπη: ως παράδειγμα πόθου και πάθους ελευθερίας, αξιοπρέπειας και τιμής.

Αυτά -μέσες άκρες- γνωρίζαμε και θαυμάζαμε. Γνωρίζαμε επίσης το Λεωνίδα από τον νεότερο ανδριάντα του ως φοβερό πολεμιστή. Κατά τα τελευταία δε χρόνια, είδαμε το βασιλιά της Σπάρτης και σε κινηματογραφική ταινία που μας ήλθε από το Χόλυγουντ, αμφιλεγόμενη από τους θεατές και τους κριτικούς. Γνωρίζαμε επίσης το Λεωνίδα και από άλλες εργασίες ιστορικών.

Αυτά μέχρι τώρα ξέραμε, τίποτε άλλο δεν πέραγε από το μυαλό μας για το Λεωνίδα, τίποτε περισσότερο.

Πολλοί κατά καιρούς ενδεχομένως θα νόμιζαν ότι ο Λεωνίδα της Σπάρτης γεννήθηκε από πέτρα και ασάλλι. Και ότι έτσι διάβηκε στη ζωή του έως τις Θερμοπύλες, στον τόπον εκείνο όπου θυσιάστηκε: ως πέτρα και ασάλλι, επίσης, «τοις κείνων ρήμασι πειθόμενος», όπως πάντα.

Όμως, επέπρωτο, ήταν δηλαδή γραμμένο της μοίρας και από γόνιμη έμπνευση, τον πραγματικό Λεωνίδα, ΟΛΟΚΛΗΡΟ το Λεωνίδα της Σπάρτης, ως πολεμιστή μα και ως άνθρωπο -«της διπλανής πόρτας», όπως θα λέγαμε σήμερα- να μας τον δώσει μια Λακωνοπούλα. Μια Λάκαινα της λογοτεχνίας, η πολυγραφότατη, πολυβραβευμένη και πασίγνωστη Ελένη Σαραντίτη, καταγόμενη από τας Βοιάς, από τα Βάτικα της Λακωνίας.

Στο ιστορικό αυτό μυθιστόρημα («Η θυσία», σελ. 380, εκδόσεις Πατάκη, 2009 -σε όλα τα βιβλιοπωλεία), η κ. Ελένη Σαραντίτη μάς προσφέρει, λογοτεχνικά, ως ανθοδέσμη από τα χαμηλώματα του Ταύγετου και του Πάρωνα, έναν κόσμο για το Λεωνίδα που οι περισσότεροι αγνοούσαμε, όπως

προείπα. Η πολύμοχθη και θελκτική αυτή εργασία της Ε.Σ. μοιάζει με ολάνθιστο γιασεμί που ελίσσεται σε δέντρο δάφνης: που ανελίσσεται τρυφερά, απαλά, χωρίς το γιασεμί να πνίγει το δέντρο της «δάφνης», τον ιστορικό δηλαδή μα και μυθικό Λεωνίδα, της αντρείουσνης και της θυσίας στις Θερμοπύλες.

Απολαμβάνοντας το βιβλίο...

Από την αρχή ήδη του βιβλίου «βλέπουμε» και «ακούμε» το βασιλιά της Σπάρτης να μας μιλά. Να μας μιλά στοχαστικά και με χάρη, γοητευμένους κάποιες στιγμές από το φως ενός ολόγιου φεγγαριού και ως άνθρωπος. Ως άνθρωπος που τίποτε το ανθρώπινο δεν του ήταν ξένο.

Να μαθαίνουμε λεπτομέρειες από τις συζητήσεις του νεαρού Λεωνίδα με τον Ανθέα, το σοφό είλωτα της αγροικίας του. Να μας μιλά στα ίσια για τις προγματικές σχέσεις του με τη Δελφίνη, και το «χρησμό» που φοβισμένη του έδωσε. Να μας αποκαλύπτει τα του Κλεομένη, που του άρεσε «να τα τσούζει».

Να μαθαίνουμε πώς ερωτεύτηκε τη Γοργώ κατά τις εορτές των Υακινθίων. Για το νοήμον ελάφι της Γοργώ και τη σοφία και σύνεσή της στις δύσκολες περιστάσεις. Να μαθαίνουμε για την τρυφερή πατρική του φροντίδα στο μικρό τους γιο. Να μας μιλά ακόμη και για τους «θεογενείς φόβους» παντός ανθρώπου, ναι, μα και αυτού του ίδιου, πολλές φορές.

Να μας αποκαλύπτει τους δυσόιωνους χρησμούς του Μεγιστία και άλλων για την επικείμενη εκστρατεία -και τη θυσία του- στις περιώνυμες Θερμοπύλες...

...Και έρχεται ώρα -στην οικονομία του βιβλίου- που φτάνουμε στην αυτοθυσία των Σπαρτιατών και των συντρόφων τους στις Θερμοπύλες. Εμπρός τους θάλασσα είναι ο στρατός των βαρβάρων. Οι ηρωισμοί των ολίγων αυτών Ελλήνων και τα παλαίσματα περιγράφονται και τα φανταζόμαστε. Πριν όμως υψωθούν τα ακόντια και αστράψουν οι λόγγες να το ύστατο τέλος -ποι είναι η ονή ή η ο ιε λειωιτης οσας-, ο Λεωνίος σε εξαρση καλει και προσκαλεί τη Μνημοσύνη. Να φέρει ενώπιόν του τη Σπάρτη και τον κόσμο ολόκληρο που τούτη την ώρα ο ίδιος υπερασπίζεται -όταν σε λίγο θα κείται στο χώμα, χωρίς πνοή.

Και λέει -μεταξύ άλλων- ο Λεωνίδα της Σπάρτης προσκαλώντας τη Μνημοσύνη:

«...Την καλώ. Την προσκαλώ. Την επικαλούμαι. Την παρακαλώ: έλα και φέρε μου τις βροχές που με νό-

τισαν, τις ακίντες που με έθαλψαν, το χιόνι που μου θάμπωσε τα μάτια, το βασιλιά ποταμό, τα εύκαρπα δέντρα, τον λυγμό της αηδόνας, την ανοιξιάτικη ευωδία των πορτοκαλεώνων. Κάνε ν' αστράψει εμπρός μου με όλη του τη μεγαλόπρεπη θωριά και την ηγεμονική ματιά του ο Βασιλαετός που με συντρόφευσε όχι και λίγες φορές. Να έρθουν οι σαύρες να λιαστούν στα πόδια μου και τα μυρμήγκια ν' ανοίξουν δρόμο στα μαλλιά μου. Να πλησιάσουν οι πέρδικες με το καμαρωτό περπάτημά τους, ως και αυτοί οι πετροκότσοφες εύθυμοι, ζωηροί, ανεξάντλητοι... Ας ζυγώσει και ο Φιδαστός. Και γιατί όχι ο Χρυσαστός; Να μαζευτούν ελάφια, ζαρκάδια. Δρουκολάπτες. Ερωτευμένοι κύκνοι και μοναχικοί ερωδιοί. Πυρροβασιλίσκοι. Αιγίθαλοι. Λύκοι και πεταλούδες πολύχρωμες να συγκεντρωθούν. Ω ζωή! Εδώ. Εδώ να υποδεχθώ και την Κυρά μου.

Θα εμφανισθεί αστραφτερή και αγέρωχη... Εάν δε έχω την τύχη να με αφουγκραστεί ο γιος μου, ο μικρός μου πρίγκηπας, ο καταδικός μου Πλεισταρχος... Της μάνας μου το σιγανό γέλιο ν' ακουστεί κελαϊδιστό και του πατέρα μου το ταχύ βήμα...

Φέρε, άνασσα, για την τέρψη μου τις μικρές πήλινες αναθηματικές ιπιεύτριες, που χέρια πιστών εναπόθεσαν στο ιερό των Δισκούρων... Τη βραδινή ανάσα του ποταμού...

Μια βραδιά με ανθισμένα ρόδα, μήνα Δελχίνω. Την θέαση της θάλασσας από το ακρωτήριο Ταίναρο ώρα δειλινού, όταν ντύνεται τα ουράνια χρώματά της»...

Αυτά -μεταξύ άλλων- τα υψηλόφωνα και ποιητικά είπε ο Λεωνίδα της Σπάρτης λίγο πριν την αυτοθυσία του ίδιου και των συντρόφων του στις περιώνυμες Θερμοπύλες της ανθρωπότητας.

...Και όταν σε λίγο κείτονταν όλοι στη γη, ο Λεωνίδα, απευθυνόμενος νοερά και θαμιά προς το νεαρό γιο του, ψιθύρισε: «Για κοίτα μας αυριανέ βασιλέα της ένδοξης Λακεδαιμόνος: μόλις διαβήκαμε τα σύνορα της αθανασίας»...

Επίλογος του υπογράφοντα: Ναι, Ελένη Σαραντίτη, αξιότατη λακωνοπούλα, μας πρόσφερες ένα μνημείο πνευματικώς ιερών. Ναι χρυσίμο. Ισιωτεμα στους καιρούς μας, τώρα. Τώρα που τη μικρή και Μεγάλη πατρίδα μας κάποιοι νεοβάρβαροι των παγκόσμιων συμφερόντων -με αφορομή και τις δικές μας αφροσύνες- θέλουν να την κατεβάσουν στα τάρταρα της ταπεινώσης. Το βιβλίο σου λοιπόν, Ελένη, μας δίδει και θάρρος για μιας άλλης ποίησης «αντίσταση» στους καιρούς μας.

Καλές γιορτές... Με το νέο βιβλίο κοντά μας, στα χειμωνιάτικα τζάκια και τα χαγιάτια της ανοιξης. Για να δούμε τη Σπάρτη και το Λεωνίδα με άλλο μάτι.

Μηνάς Αναστασάκης